

VILNIAUS VYSTYMO
KOMPANIJA

IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO

2019 m. rugsėjis

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – **KPJ**) 6 straipsniu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, atsižvelgiant į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ 2019 m. rugsėjo mėnesį atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ (toliau – **Bendrovė**) nustatymas. *Analizuotas laikotarpis 2019 m. sausio 1 d. – 2019 m. rugpjūčio 31 d.*

Tikslas: nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų korupcijai pasireikšti Bendrovei vykdant sudarytas viešųjų pirkimų sutartis.

Uždaviniai:

1. Nustatyti analizuojamos srities reglamentavimo trūkumus;
2. Nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius;
3. Pasiūlyti analizuojamoje veiklos srityje korupcijos riziką ir jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas: Bendrovės veikla vykdant sudarytas viešųjų pirkimų sutartis, atskirą dėmesį skiriant sudarytų statybos rangos ir projektavimo sutarčių vykdymui bei pateikiant šios pasirinktos veiklos srities vertinimą korupcijos rizikos veiksnių atžvilgiu.

Bendrovė, vadovaudamasi Vilniaus miesto savivaldybės tarybos (toliau – **VMS**) 2018 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. 1-1863 bei su VMS administracija 2019 m. sausio 9 d. sudaryta sutartimi (vidaus sandoris), vykdo VMS asignavimų valdytojų bei jų reguliavimo sričiai priskirtų įstaigų objektų atnaujinimo ir statybos projektų valdymo paslaugas. Bendrovė, vykdydama VMS pavedimus, vykdo projektavimo paslaugų, statybos darbų, ekspertizės paslaugų viešuosius pirkimus bei teikia VMS statybos projektų valdymo bei statinių techninės priežiūros paslaugas. Bendrovė, veikdama kaip VMS įgaliotas asmuo, užtikrina sutarčių, sudarytų įvykdžius viešojo pirkimo procedūras, tinkamą vykdymą.

Korupcijos pasireiškimo tikimybei Bendrovėje nustatyti buvo analizuojami teisės aktai, reguliuojantys Bendrovės viešuosius pirkimus bei sutarčių vykdymą, vidaus norminiai dokumentai, naudojami dokumentų analizės, palyginimo, pokalbio su atsakingais darbuotojais, atsakingų skyrių vadovais **metodai**, leidę nustatyti Bendrovės veiklos srities atitiktis KPĮ 6 straipsnio 4 dalyje nurodytiems kriterijams (toliau – **Kriterijai**).

Pagal KPĮ valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių Kriterijų:

- 1) padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika;
- 2) pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas;

3) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti;

4) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;

5) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;

6) naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija;

7) anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Vertinant analizuojamą Bendrovės veiklos sritį **pagal:**

- **1 kriterijų: Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika:**

Per analizuojamąjį laikotarpį Bendrovės veikloje **nebuvo** KPĮ 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų. Taip pat nebuvo užfiksuoti teisės pažeidimai, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejai.

- **2 kriterijų: Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.**

Bendrovė **nevykdo** veiklos, skirtos prižiūrėti, kaip jai nepavaldūs fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys laikosi teisės aktų reikalavimų analizuojamoje srityje.

- **3 kriterijų: Atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.**

Buvo išanalizuoti Bendrovės veiklą bei darbuotojų funkcijas ir atsakomybę reglamentuojantys teisės aktai. Surinktų duomenų visuma leidžia daryti išvadą, kad Bendrovės veikla, darbuotojų funkcijos, atsakomybė bei kontrolė yra pakankamai išsamiai reglamentuoti: Bendrovė vykdo strateginius tikslus, kurie patvirtinti Bendrovės valdyboje ir atitinka Bendrovės veiklos profilį. Bendrovės darbuotojų komanda ir atskirų darbuotojų pareigybės yra suformuotos taip, kad būtų veiksmingai įgyvendinami Bendrovės uždaviniai ir funkcijos. Bendrovės darbuotojų pareigybės aprašymuose darbuotojams nustatytos darbo funkcijos, yra tiesiogiai susijusios su struktūriniam padaliniiui (skyriui) keliamais uždaviniais, jam deleguotoms vykdyti veiklomis.

Skyrių darbuotojai yra pavaldūs ir atskaitingi skyriaus vadovui, skyriaus vadovai pavaldūs ir atskaitingi yra Bendrovės direktoriui. Bendrovėje nustatyti aiškūs subordinaciniai ryšiai, kurie vadovaujančias pareigas užimantys asmenys atsakingi už jiems pavaldžių darbuotojų veiklos produktų revizavimą, patikrą.

Kontrolė vykdoma tiesiogiai aptariant Bendrovės vykdomų projektavimo / statybos projektų eigą su už projektus atsakingais asmenimis, periodiškai teikiamos ir analizuojamos ataskaitos. Duomenys apie sutarčių vykdymą, vykdymo trikdžius, priimtus sprendimus, papildomus susitarimus, sutarčių pakeitimus ir kt. kaupiami Bendrovės duomenų bazėje, Bendroje vykdomų projektų suvestinėje, bet pagal atsakingų skyrių veiklos kryptis.

Susisteminti su viešųjų pirkimų sutarčių vykdymu susiję duomenys perduodami Vilniaus miesto savivaldybės administracijos departamentams taip užtikrinant savalaikį viešųjų pirkimų įgyvendinimo vykdymą.

Pažymėtina, kad išplėtus Bendrovės Viešųjų pirkimų skyriaus funkcijas, 2019 m. liepos 3 d. buvo pakeistas Bendrovės Viešųjų pirkimų skyriaus, pavadinimas į Viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo skyrių, siekiant sutelkti reikiamus resursus skaidriai ir veiksmingai sudarytų sutarčių vykdymo priežiūrai. Skyriaus teisininkai atlieka ne tik sudaromų sutarčių teisinį vertinimą, bet ir vertina jau vykdomų sutarčių keitimo poreikį, teises keitimo galimybes bei tokių veiksmų atitiktį Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatoms.

Bendrovėje direktoriaus 2018 m. sausio 10 d. įsakyme Nr. 7 „Dėl privačių interesų deklaravimo asmenims, dalyvaujantiems viešuosiuose pirkimuose“ bei darbuotojų darbo sutartyse yra reglamentuota prievolė darbuotojams dėl privačių interesų deklaravimo, taip pat nustatyta darbuotojų nušalinimo nuo dalyvavimo rengiant, svarstant ar priimant sprendimus, galinčius sukelti interesų konfliktą, tvarka.

[sigaliojusius naujiems teisės aktams, ar jų pakeitimams, reglamentuojantiems viešuosius pirkimus, atitinkamai tikslinami, papildomai ruošiami ar panaikinami atskiri dokumentai, reikalingi sėkmingam viešųjų pirkimų procedūrų ir sudarytų sutarčių dėl viešojo pirkimo būdu įsigytų objektų vykdymui. Taip pat, Bendrovėje periodiškai peržiūrimas joje parengtas viešųjų pirkimų dokumentų paketas, standartinių pirkimo sutarčių sąlygos. Parengti sutarčių projektai derinami Bendrovės viduje, tarp atsakingų skyrių darbuotojų ir vadovų, taip pat su VMS Viešųjų pirkimų skyriumi. Už Bendrovės vidinių teisės aktų atitiktį Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymui atsakingas Viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo skyrius. Konkreti Bendrovės vidinių teisės aktų vertinimo procedūra ir periodiškumas nėra numatyti.

- **4 kriterijų. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.**

Bendrovei *nesuteikti* įgaliojimai išduoti leidimus, licencijas, suteikti nuolaidas, lengvatas ir kitokias papildomas teises ar atsisakyti jas išduoti arba sustabdyti, panaikinti jų galiojimą ar kitaip jas apriboti, taikyti teisės aktuose nustatytas kitas teisinio poveikio priemones, konstatuoti, nagrinėti teisės pažeidimus ir priimti sprendimus dėl teisinės atsakomybės priemonių taikymo.

- **5 kriterijų. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.**

Vertinama, kad įstaigos veikla atitinka šį kriterijų, kai (įstaigos padaliniais, įstaigos valdymo sričiai priklausančiai įstaigai, atskiriems valstybės tarnautojams ar darbuotojams) suteikti įgaliojimai savarankiškai priimti sprendimus, susijusius su valstybės ar savivaldybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, viešaisiais pirkimais, taip pat sprendimus administracinio reglamentavimo, administracinių paslaugų teikimo, viešųjų paslaugų teikimo administravimo srityje, kai šie sprendimai susiję kelių rūšių visuomeninių santykių reguliavimu ir (ar) kitų įstaigų valdymo sritimi ar kompetencija, tačiau teisės aktai nenustato prievolės derinti juos su kitomis valstybės ar savivaldybės įstaigomis ir (ar) nereikia kitos įstaigos patvirtinimo.

Atlikus analizę, darytina išvada, kad korupcijos veiksnių rizika yra sudarytų viešųjų pirkimų sutarčių vykdymo etape, kadangi sutarčių vykdymas yra sutelktas konkretaus darbuotojo (pvz. projektų vadovo, atliekančio ir techninės priežiūros vadovo funkcijas) ar kelių darbuotojų kompetencijoje.

Detaliau aptartinas sudaromų projektavimo ir rangos darbų sutarčių vykdymas.

Įvertinus šią veiklos sritį, darytina išvada, jog projektavimo ir statybos rangos teisiniai santykiai sudaro prielaidas korupcijos tikimybei pasireikšti, kadangi galimi įvairūs neleistini susitarimai tarp šalis atstovaujančių darbuotojų, suteikiantys naudą vienai iš šalių, pvz. susitarimas leisti vykdyti papildomus darbus, kurių pagrįstumas grindžiamas abejotinu poreikiu, leisti naudoti blogesnės kokybės medžiagas, susitarimas dėl faktiškai atliktų darbų kiekių neatitikimo ir pan., kurie korupciniu požiūriu būtų įmanomi, kadangi vienas iš užsakovą (VMS) atstovaujančių darbuotojų yra Bendrovės paskirtas statybos techninis prižiūrėtojas. Be to, ne visais atvejais Bendrovė tikrina darbuotojų pateiktas viešųjų ir privačiųjų interesų deklaracijas ir / ar galimus ryšius su tiekėjais / rangos darbų vykdytojais, dėl ko galima korupcijos rizika sutarčių vykdymo etapuose.

Bendrovė savo vardu ar veikdama pagal VMS įgaliojimą, sudaro daug viešųjų pirkimų sutarčių projektavimo ir statybos rangos srityse. Analizuojamu laikotarpiu buvo sudaryta apie 150, o per metus vidutiniškai yra sudaroma apie 200 tokių sutarčių. Už įsipareigojimų pagal su paslaugų tiekėjais ar darbų rangovais sudarytas sutartis įgyvendinimą yra atsakingi darbuotojai, su kurių vykdomomis funkcijomis ar skyriaus veikla yra susijęs konkrečios sutarties vykdymas, t. y. Statybos valdymo skyriaus projektų vadovai, Projektavimo valdymo skyriaus projektų vadovai.

Įvertinus atliekamų viešųjų pirkimų ir sudarytų pirkimo sutarčių apimtis – atsakingiems darbuotojams tenkantis krūvis sutarčių vykdymo etape yra didelis, kas turi reikšmingos įtakos sutarčių vykdymo kontrolei, todėl sutarčių vykdymo etapas priskirtinas korupciniu požiūriu rizikingai sričiai. Šios rizikos sumažinimą galima užtikrintų sutarčių vykdymo kontrolėje dalyvaujančių asmenų

rato išplėtimas ir pvz. „keturių akių“ principo taikymas priimant tam tikrus sprendimus (papildomų darbų poreikio nustatymas, apskaičiuotos kainos įvertinimas ir kt.).

Konkreto darbuotojo, atsakingo už sutarties vykdymą, funkcijų turinį sudaro viešojo pirkimo sutartyje numatytų paslaugų suteikimo / darbų atlikimo terminų laikymosi koordinavimas, taip pat paslaugų ir darbų atitiktis sutartyje numatytiems kokybiniais, kiekybiniais ir kitiems reikalavimams stebėsenai. Neatmetama tikimybė tokių atvejų, kuomet atsakingas už sutarties vykdymo kontrolę darbuotojas gali imtis ne pakankamų priemonių, siekiant užtikrinti sutarties vykdymo atitikimą sutarties ir pirkimo dokumentų nuostatomis, kaip pavyzdžiui: nereikalauti netesybų dėl pradelstų paslaugų atlikimo, darbų įvykdymo, baudų taikymo dėl netinkamo sutartyje numatytų pareigų vykdymo, be pagrindo pratęsti sutartyje numatytus terminus ir kt.

Tačiau, nepaisant įvardintų rizikų, manome, kad jos yra veiksmingai valdomos, kadangi:

1. Bendrovė viešųjų projektavimo ir statybos rangos darbų paslaugų pirkimą (apie 97 proc.) vykdo elektroniniu būdu - per Centrinę viešųjų pirkimų sistemą (CVP IS), - pagal griežtai struktūrizuotą sutartį, numatančias aiškias ir nedviprasmiškas sutarčių keitimo tvarką, be kita ko - apribotą galimų sutarties keitimo atvejų sąrašą, nurodytu Viešųjų pirkimų įstatymo 89 str. Taigi, tokių sutarčių vykdymas yra atliekamas pagal aiškiai reglamentuotas sutarties sąlygas, kurios nei vienai iš sutarties šalių nesudaro galimybės pasirinkti kitokį, nei yra reglamentuota sutartyje, elgesio variantą;

2. Bet kokiems vykdomos sutarties pakeitimams ar su sutarčių vykdymu susijusiems sprendimams yra privalomas pasirašomų dokumentų vizavimas (parengtus dokumentus vizuoja dokumentą rengęs darbuotojas (įprastai – projektų vadovas), jo tiesioginis vadovas, techninės priežiūros vadovas, statybos valdymo skyriaus vadovas, Viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo skyriaus vadovas ir šio skyriaus teisininkas, taip pat atsakingų VMS struktūrinių padalinių vadovai ir darbuotojai) sumažina galimybę piktnaudžiauti Bendrovės darbuotojui, įgyvendinančiam užsakovo ar projekto valdytojo funkcijas, suteikiamomis teisėmis.

3. Svarbią sutarčių vykdymo kontrolės funkciją atlieka statybos projektus finansuojančios institucijos – pvz. Centrinė projektų valdymo agentūra, etapais atliekanti mokėjimo dokumentų vertinimą ir jų atitikimo pirkimo objektui vertinimą. Minėta įstaiga dėl netinkamo sutarčių vykdymo gali priimti atitinkamus sprendimus dėl nustatytų pažeidimų, t. y. nutraukti projekto sutartį ir susigrąžinti visas išmokėtas lėšas, neapmokėti netinkamomis finansuoti pripažintas lėšas ir kt.

4. Išplėtus Bendrovės Viešųjų pirkimų skyriaus funkcijas ir skyriui priskyrus sutarčių valdymo funkcijų vykdymą, šio skyriaus teisininkai atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų ir sutarties sąlygų laikymąsi viešųjų pirkimų sutarčių vykdymo etape.

- **6 kriterijų: Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.**

Per analizuojamąjį laikotarpį Bendrovė savo veikloje **neturėjo** sričių, kurios būtų susijusios su įslaptintos informacijos gavimu, naudojimu ir apsauga, o turima bei valdoma informacija nelaikytina valstybės ar tarnybos paslaptimi.

- **7 kriterijų: Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.**

Bendrovės veiklos atitiktis šiam kriterijui vertinama tik tuo atveju, jei Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) teisės aktų nustatyta tvarka atliko korupcijos rizikos analizę įstaigoje ir jos vadovui pateikė išvadą dėl korupcijos rizikos analizės. STT **nėra** atlikusi korupcijos rizikos analizės Bendrovėje.

Apibendrinant išanalizuotą ir korupcijos pasireiškimo požiūriu rizikingą Bendrovės veiklos sritį, galima teigti, kad viešųjų pirkimų sutarčių vykdymo srityje korupcijos pasireiškimo galimybė egzistuoja, tačiau ji nėra didelė, su tuo susijusios rizikos yra valdomos Bendrovėje organizacinėmis ir kitomis prevencijos priemonėmis.

Pagrindiniai riziką lemiantys veiksniai:

- didelė Bendrovės veiklų apimtis;
- vykdytinų pavedimų pagal vidaus sandorį gausa;
- didelis viešųjų pirkimų ir jų pagrindu sudaromų viešųjų pirkimų sutarčių skaičius;
- riboti žmogiškieji ištekliai ir vienam darbuotojui priskirtų funkcijų kiekis;
- neišsamus viešųjų pirkimų sutarčių vykdymo ir kontrolės procesų reglamentavimas ir jų peržiūra Bendrovės lokalinuose teisės aktuose.

Siekdama mažinti korupcijos pasireiškimo galimybę viešųjų pirkimų sutarčių vykdymo etape, Bendrovė peržiūrės esamas ir svarstys papildomas priemones korupcijos pasireiškimo rizikai valdyti, parengs aiškią viešųjų pirkimų sutarčių vykdymo priežiūros (kontrolės) tvarką, tobulins lokalius teisės aktus siekiant detaliai apibrėžti Bendrovės darbuotojų įgaliojimus, teises ir atsakomybę už netinkamą pareiginių funkcijų vykdymą ir kt. .

Taip pat Bendrovė skirs reikšmingą dėmesį darbuotojų antikorpuciniam švietimui, bendradarbiavimui su korupcijos prevenciją vykdančiais VMS skyriais bei kitomis institucijomis, atliks darbuotojų pateiktų viešųjų ir privačiųjų interesų deklaracijų analizę.
